

Vård och stöd på distans – med telemedicin och e-hälsa

IT i vården, med telemedicin och e-hälsosystem, har utvecklats till ett kraftfullt verktyg för stöd till både vårdtagare, anhöriga och vårdpersonal, för utveckling av vårdprocesser, vård- och omsorgsmetoder samt för verksamhetsutveckling. I denna utveckling ingår helt nya möjligheter till organisatorisk utveckling av vården, genom samverkan, delning av resurser och bättre åtkomst av specialistkompetens. För patienten medför utvecklingen nya verktyg för effektiv tillgänglighet till vård oberoende av avstånd och helt nya möjligheter till en ökad patientmedverkan och ansvar i vårdprocessen.

Detta temanummer vill visa på några av de möjligheter som denna utveckling erbjuder med fokus på hemvård, hemsjukvård och primärvård.

Då telemedicin och e-hälsosystem kan vara nya benämningar för en del läsare beskrivs här bakgrund och utveckling kort. Telemedicin kan definieras som "vård och support på distans" ("medicine at a distance") via informationsteknik, IT, omfattande hela vårdkedjan som prevention, diagnostik, behandling, rehabilitering, uppföljning och kvalitetskontroll samt övervakning av personer med hälsorisker. Termen "telemedicin" myntades på 1960-talet i USA och har alltsedan dess använts på projekt och tillämpningar framförallt med "medicinsk" inriktning som exempelvis telepatologi, teleradiologi, telepsykiatri, teledermatologi etc. I och med att tillämpningarna breddades betydligt och Internet började användas för vårdtjänster under 1990-talet tillkom internationellt termerna "telecare", "telenursing", "telehealth" och "eHealth". I olika länder fick dessa termer olika tyngd. Någon internationell termdefinition finns ännu inte. Under senare år, internationellt, har emellertid "eHealth", e-hälsa, utvecklats till en praktisk övergripande term för denna utveckling. Detta är skälet till att termerna "telemedicin" och "e-hälsa" internationellt ibland ses som synonymer, ibland som under- respektive överordnande begrepp eller som definitioner på specifika "medicinska" respektive "mjukare" tillämpningar.

Vi som gästredaktörer för detta temanummer vill tacka SMT:s redaktör och styrelse för förtroendet. Utvecklingen av telemedicin och e-hälsa har nu nått stadiet att bli betraktat som ett verktyg för utveckling av innehåll och organisation av vården samt till att öka samverkan med patienter och anhöriga i vårdarbetet.

Vi hoppas att detta temanummer bidrar till denna kunskap.

Holger Pettersson
Professor, Lunds Universitet
Chefläkare, Region Skåne
Universitetssjukhuset, Lund
e-mail: holger.pettersson@drad.lu.se

Silas Olsson
Nationell Expert till EU kommissionen
Generaldirekt. för Informationssamhället
Enheten eHealth, Bryssel
e-mail: silas.olsson@cec.eu.int

Silas Olsson är för närvarande "on assignment" från Sverige till EU kommissionen, från TeliaSonera Research med stöd från Carelink, Socialdepartementet och Vinova.